

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalendarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmurotovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari.....	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida).....	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari.....	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozorida faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalarini innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari.....	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadirxodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari.....	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedagogik metodlar yordamida amalga oshirish....	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari.....	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari.....	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari.....	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi.....	154
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari.....	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdiyeva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саиткамоллов Муҳаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari.....	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarining moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi.....	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi.....	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий.....	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М.Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Quدراتillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish	495
Xamidova Z. U.	
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati.....	501
Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	505
Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish	511
Shaymatova Nargiza Ashurovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari.....	516
Shodmonova Odina G'ofur qizi	
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili.....	520
Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati.....	525
Eldor Uskanov	
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari	530
Yusupova Jamila Karamatdinovna	
Neft-gaz korxonalarini moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida)	534
Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash.....	541
Sobirov Azizbek Avzbekovich	
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	548
Gadaev Ismat Yadgarovich	
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar	551
Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari.....	554
Kobilova Nasiba Xurramovna	
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy	561
Bakhodurova Sulkhya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market.....	566
Musyeva Shoira Azimovna	
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi.....	570
Odina Nabiyevna Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish.....	575
Rashidova Xadicha Tursunalievna	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modellashtirish yo'llari	581
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba.....	586
Tashmatov Rustam Xusanovich	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	592
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti.....	595
Zilola Jumanova	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	602
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана.....	607
Кадиров Алишер Исмаилович	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов	611
Раупов Жамшид Рашидович	

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолалдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotteling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abdukarimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонова Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузоков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризоевна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA QO'SHMA KORXONASI FAOLIYATINING TAHLILI

Rashidov Jamshid Xamidovich

I.f.n., Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Innovatsion menejment" kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: O'zbekistonda sanoat ishlab chiqarishini diversifikatsiyalash oldindan qo'yilgan maqsad emas, balki sanoat tarmoqlarining notekis rivojlanishiga barham berish, an'anaviy ishlab chiqarish sohalarida foyda me'yorining pasayishi tufayli kapitalni boshqa tarmoqlarga samarali taqsimlash, fan-texnika taraqqiyoti natijalarini amaliyotga joriy etish orqali sanoat korxonalarining iqtisodiy va moliyaviy barqarorligini ta'minlash, foyda me'yorini oshirish, sanoat mahsulotlari raqobatbardoshligini jahon talablari darajasiga yetkazish vositasi hisoblanadi. Mazkur maqolada qayd etilgan masalalar tadqiq qilingan.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish sharoitida daromadlar, xarajatlar, foyda, ativlar, passivlar, solishtirmalar, rivojlanish.

Abstract: Diversification of industrial production in Uzbekistan is not a predetermined goal, but an end to the uneven development of industrial sectors, effective distribution of capital to other sectors due to the decrease in the rate of profit in traditional production sectors, and the implementation of the results of scientific and technical development. It is a means of ensuring the economic and financial stability of enterprises, increasing the profit margin, and bringing the competitiveness of industrial products to the level of world requirements. The issues mentioned in this article are researched.

Key words: Revenues, costs, profits, assets, liabilities, comparisons, development in the context of digitization.

Аннотация: Диверсификация промышленного производства в Узбекистане – это не заранее заданная цель, а прекращение неравномерного развития отраслей промышленности, эффективное распределение капитала в другие отрасли за счет снижения нормы прибыли в традиционных отраслях производства и реализация результатов научно-технического развития – это средство обеспечения экономической и финансовой устойчивости предприятий, увеличения рентабельности, доведения конкурентоспособности промышленной продукции до уровня мировых требований. Исследуются вопросы, затронутые в данной статье.

Ключевые слова: Доходы, затраты, прибыль, активы, обязательства, сравнения, развитие в условиях цифровизации.

KIRISH (INTRODUCTION)

To'qimachilik korxonalarida ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash, shuningdek, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar yoki ko'rsatilayotgan xizmatlar assortimentini ko'paytirishni ham nazarda tutadi. Bu o'rinda korxonaning turli faoliyat sohalarini bilan shug'ullanishi shart emas. Balki bir faoliyat sohasi, ya'ni to'qimachilikning o'zida ishlab chiqarilayotgan mahsulot turlarini ko'paytirish hisobiga korxonaga faoliyatini takomillashtirish mumkin. Odatda, bozor iqtisodiyoti sharoitida yagona, bitta mahsulot turini ishlab chiqarishga ixtisoslashgan korxonalar barqarorligi xavf-xatarning yuqori darajasi bilan tavsiflanadi. Chunki ushbu mahsulot bozorida konyunktura-ning salbiy o'zgarishi korxonaga faoliyatiga jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Shunga ko'ra, korxonaga an'anaviy tarzda ishlab chiqarayotgan mahsulotlari tarkibini bozorda yangi talab shakllangan va izchil ravishda o'sib borayotgan mahsulotlarni ishlab chiqarish hisobiga kengaytirishi maqsadga muvofiq hisoblanadi. Bunday holda, bozordagi u yoki bu mahsulotga bo'lgan talabning qisqarishi yoki narxning pasayishi ta'sirida paydo bo'lgan yo'qotishlar boshqa mahsulotlarga bo'lgan talab yoki narxning o'sishi hisobiga qoplanadi.

Bizning fikrimizcha, yengil sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarishda xalqaro sifat standartlari va texnik reglamentlarga rioya etilishiga jiddiy e'tibor qaratish hamda loyihalarni amalga oshirishda va yangi loyihalarni ishlab chiqishda ekologiya va atrof-muhit muhofazasi sohasidagi qonun hujjatlaridagi belgilangan talablarga rioya etilishini ta'minlash zarur.

Amalga oshirilgan prognoz ko'rsatkichlariga erishish uchun, bizning fikrimizcha, to'qimachilik korxonalarida jahon standartlariga javob beradigan va eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarishni ta'minlaydigan zamonaviy yuqori texnologiyali ishlab chiqarishni tashkil etish strategiyalarini ishlab chiqish, to'qimachilik sanoati korxonalarining ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirish, sohaga zamonaviy asbob-uskuna va texnikalar, texnologik liniyalar va modullar, innovatsiya texnologiyalarini joriy etish hisobiga yuqori texnologiyali, jahon bozorlarida raqobatbardosh mahsulotlarni keng ko'lamda ishlab chiqarishni joriy qilish lozim.

USULLAR (METHODS)

Maqolani tayyorlashda analiz va sintez, induksiya va deduksiya, monografik bayon usuli, iqtisodiy-statistik tahlil, statistik ma'lumotlarni taqqoslash, guruhlash va boshqa usullardan foydalanilgan.

NATIJALAR (RESULTS)

Yordamchi ishlab chiqarish xodimlarining soni 6 kishini, injener-texnik xodimlar 2021-yilda 4 kishini va ma'muriy-boshqaruv xodimlari esa 2021–2022-yillarda 5 kishini tashkil qilgan. Bu ko'rsatkichlarning hammasi jamiyatning faoliyati ijobiy holatda ekanligini ko'rsatadi va mehnat resurslarini boshqarish yaxshi yo'lga qo'yilganligini, yildan-yilga hodimlar soni ortib, ma'muriy-boshqaruv xodimlari soni kamayganligi, jamiyatda boshqaruv tizimi demokratik ruhda olib borilayotganligidan darak beradi.

“ZETA TEKS” MChJ qo'shma korxonasining o'rtacha yillik ish haqi ishchilar kesimida 2021-yilda 252600 mln. so'mni, 2022-yilda 3848400 mln. so'mni, 2021-yilda esa 5808000 mln. so'mni tashkil qilgan, bu ko'rsatkich 2021-yilga nisbatan 2021-yilda 2,3 martaga oshgan. ITR bo'yicha o'rtacha yillik ish haqi 2021-yilga nisbatan 2021-yilda 164,7% ga o'sgan. Ma'muriyat hodimlari uchun o'rtacha yillik ish haqi 2021-yilga nisbatan 2021-yilda 146,6% ga oshgan.

O'rtacha yillik ish haqining ortishi ishchining xizmat ko'rsatishi bo'yicha belgilangan normani ortig'i bilan bajarishi hamda ish haqi tarkibidagi unumsiz harajatlar mavjudligi tufayli yuz beradi. Bundan tashqari bir ishchining yillik ish haqining o'zgarishi hisobiga ishchilarning ish haqi fondiga ta'sir etgan.

Ma'lumotlardan ko'rinadiki, korxonada joriy yilda ishchilarning moliyaviy ahvoriga bir qadar e'tibor kuchayganligini hamda moddiy e'tibor kuchayganligini, ularning moddiy holati yaxshilanganligini ko'rishimiz mumkin.

Xulosa qilib aytganda, tahlil qilingan yillarda korxonada muntazam ravishda ishlab chiqarishni diversifikatsiyalash, yangiliklarni yaratish va tatbiq etish ishlarini olib borilgan. Har yili yangi turdagi mahsulotlar yaratilib, mahsulotlar xilma xilligi va hajmini muntazam ravishda ko'paytirib borilgan. Korxonada O'zbekiston ichki bozorlarida o'z o'rniga ega va shu bilan birga mahsulotlar Qozog'iston, Qirg'iziston, Tojikiston davlatlariga ham eksport qilinadi. Shuningdek, korxonada boshqaruv tizimi tarkibi, yangi texnikaning rivojlanishi, texnologik jarayonni takomillashtirish, muxandis-texnik xodimlarining malakasini oshirish, boshqaruvda yangi boshqarish texnikasini joriy etilishi korxonani boshqarishni tashkiliy tarkibini takomillashtirish imkonini yaratadi.

Tahlil.(Analyses). “ZETA TEKS” MChJ qo'shma korxonasi ma'lum salohiyatga ega bo'lgan ishlab chiqarish korxonalaridan hisoblanib, uning tarkibiga trikotaj to'qish, bo'yash-pardozlash, trikotaj-to'quv sexlari hamda savdo shaxobchalari kiradi.

“ZETA TEKS” MChJ qo'shma korxonasi xalq iste'mol mollari, xom trikotaj matosi, tayyor trikotaj matosi hamda tayyor trikotaj-tikuvchilik buyumlarini ishlab chiqarishga ixtisoslashgan. Respublika sharoitida bu tarmoqning kelajagi porloq hisoblanadi, chunki xom ashyo Respublikada yetarlicha yetishtiriladi, shu sababli korxonada mahsulot ishlab chiqarishni ko'paytirish imkoniyatlari mavjud.

Korxonada o'z mahsulotlarini har xil usullar bilan sotadi: korxonalarga “O'zto'qimachilik sanoat” uyushmasi orqali shartnomalar, ichki bozorga korxonada mahsulotlari tikuv, xususiy firmalar, ishbilarmonlarga, savdo shaxobchalari orqali sotiladi.

Korxonada mahsulot turlarini yangilash, kengaytirish borasida bozor talabiga muvofiq, uzluksiz ish olib boriladi. Bozorni o'rganib quyidagilarni xulosa qilish mumkin, Yevropa bozoriga kirish uchun korxonada ishlab chiqarilayotgan mahsulotlar sifatini yaxshilash va ular jahon standartlariga to'liq javob bera oladigan bo'lishi kerak, bu vazifani amalga oshirish uchun korxonadagi mavjud quvvatlarni qayta jihozlash zarur bo'ladi, hamda yangicha boshqarish usullaridan foydalanish kerak.

Korxonada ishlab chiqargan mahsulotlarini jadal ravishda sotishga erishish maqsadida tijorat bo'limi faoliyatini bozor iqtisodiga mos holda qayta tashkil etiladi. Hozirgi kunda korxonada tijorat markazi mustaqil hisob raqami bilan tashkil etilgan bo'lib, tayyor mahsulotni sotish, korxonaga kerakli yordamchi materiallarni sotib olish bilan shug'ullanadi.

“ZETA TEKS” MChJ qo'shma korxonasida 2022-yil avgust-noyabr oylarida sifat menejmenti tizimini joriy etish bo'yicha tadqiqot ishlari olib borildi hamda ICO 9001:2008 standartlari joriy etildi.

2021-yil korxonada ishlab chiqarish hajmi mavjud liniyalar bo'yicha 750000 kg, yangi liniyalar bo'yicha esa 300000 kg tashkil etdi (1-jadval).

1-jadval: “ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasining ishlab chiqarish hajmi dinamikasi

№	Ko’rsatkichlar	2021-y.	2022-y.	2023-y.	2023- yilni 2021- yilga nisbatan % hisobida
1.	Mavjud liniyalarda bajarilgan jami bo’yash-pardozlash ishlari hajmi,kg	681200	712500	750000	110,1
2.	Yangi liniyalarda bajarilgan jami bo’yash-pardozlash ishlari hajmi	275000	285000	300000	109,1

2021-yil korxonada mavjud ishlab chiqarish liniyalari bo’yicha trikotaj matolarini to’q ranglarga faol bo’yash hajmi 210000 kg, to’q ranglarga to’g’ridan-to’g’ri bo’yash 157500 kg, gul bosish 142500 kg, to’g’ridan-to’g’ri o’rtacha o’rtacha bo’yash 105000 kg, ochiq ranglarga faol bo’yash hajmi 90000kg, qaynatish ishlarining hajmi 30000 kg, oqartirish 150000 kg ni tashkil etdi.

Yangi ishlab chiqarish liniyalari bo’yicha 2021-yilda jami 300000 kg trikotaj matolarini bo’yash-pardozlash ishlari amalga oshirildi. Bunda trikotaj matolarini to’q ranglarga faol bo’yash hajmi 84000 kg, to’q ranglarga to’g’ridan-to’g’ri bo’yash 63000 kg, gul bosish 57000 kg, to’g’ridan-to’g’ri o’rtacha o’rtacha bo’yash 42000 kg, ochiq ranglarga faol bo’yash hajmi 36000kg, qaynatish ishlarining hajmi 12000 kg, oqartirish 6000 kg ni tashkil etdi. Shu bilan birga, 2021-yilda korxonada 1050000 kg trikotaj matolari to’qib chiqarildi.

2022-yil korxonaga ICO 9001:2008 standartlari o’rnatilganidan so’ng, mahsulot ishlab chiqarish hajmi o’sdi, mahsulotning sifati ko’rsatkichlari yaxshilandi, yaroqsiz mahsulotga sarflanadigan xomashyo sarfi qisqardi. Oqibat natijada, korxonaning moliyaviy holatini tavsiflovchi ko’rsatkichlarda ijobiy o’zgarishlar tendensiyasi kuzatildi.

“ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasining to’qish, bo’yash-pardozlash korxonasi II toifaga mansub. Korxonada boshqaruv tizimining tarkibi, ishlab chiqarilayotgan mahsulot hajmi va turiga, korxonada quvvatiga, texnologik jarayon darajasi va takomillashganligiga, ixtisoslashganlik darajasiga bog’liq bo’ladi. Masalan, tarkibida uchta va undan ortiq korxonada boshqarishni tashkiliy tarkibi bitta yoki ikkita korxonadan tashkil topgan birlashmadagi boshqarish tizimi tarkibidan tubdan farqlanadi.

Shuning uchun har bir alohida holatda umumiy tamoyillardan kelib chiqqan holatda korxonada boshqaruv tizimi uning uzluksiz faoliyat ko’rsatishini ta’minlovchi boshqaruv xarajatlarini eng kam bo’lgan holda tanlash-belgilash zarur bo’ladi.

Shuning uchun har bir alohida holatda umumiy tamoyillardan kelib chiqqan holatda korxonada boshqaruv tizimi uning uzluksiz faoliyat ko’rsatishini ta’minlovchi boshqaruv xarajatlarini eng kam bo’lgan holda tanlash-belgilash zarur bo’ladi.

Korxonani boshqaruv tizimi tarkibi, yangi texnikani rivojlanishi, texnologik jarayonni takomillashtirish, muxandis-texnik xodimlarini malakasini oshirish, boshqaruvda yangi boshqarish texnikasini joriy etilishi korxonani boshqarishning tashkiliy tarkibini takomillashtirish imkonini yaratadi. Korxonada boshqaruv tizimi, uning quvvatiga binoan belgilanadi. Korxonada boshqaruv tizimi korxonada faoliyatini uzluksiz va samarali bo’lishini ta’minlashi kerak.

“ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasida boshqarishning o’ziga xos aniq funksiyalari muayyan boshqaruv organiga va uning boshqaruvchisiga aniq birlashtirilgan ishlar, mas’uliyat, maqsad va unga erishish vositalari orqali amalga oshiriladi.

“ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasining ijtimoiy- iqtisodiy faoliyati tahlilini amalga oshirish murakkab va izchil faoliyatdir. Iqtisodiy tahlilning asosiy mazmuni iqtisodiy qonunlardan foydalangan holda xo’jaliklarda, uning tarmoqlari va tarkibiy bo’limlarida samaradorlikni oshirish maqsadida imkoniyatlarni axtarib topish va ulardan samarali foydalanish yo’llarini aniqlashdir.

Korxonaning faoliyatini tahlil qilishda eng ko’p qo’llaniladigan usullardan biri – taqqoslash usulidan foydalanildi. Bu usulda sotilgan (mahsulotlar) tovarlar, sof foyda, soliq to’langungacha bo’lgan foyda, asosiy fondlar qiymati, kapital qo’yilmalar, asosiy faoliyatning foydasi, moliyaviy faoliyatning daromadlari, moliyaviy faoliyatning xarajatlari, umumiy xo’jalik faoliyatining foydasi, daromad solig’ini to’lagunga qadar foyda, ma’muriy xarajatlari, yalpi foyda, foydadan soliq va ajratmalar, davr xarajatlari kabi ko’rsatkichlar va hokazolar bir necha iqtisodiy ko’rsatkichlardan ifodalaniadi.

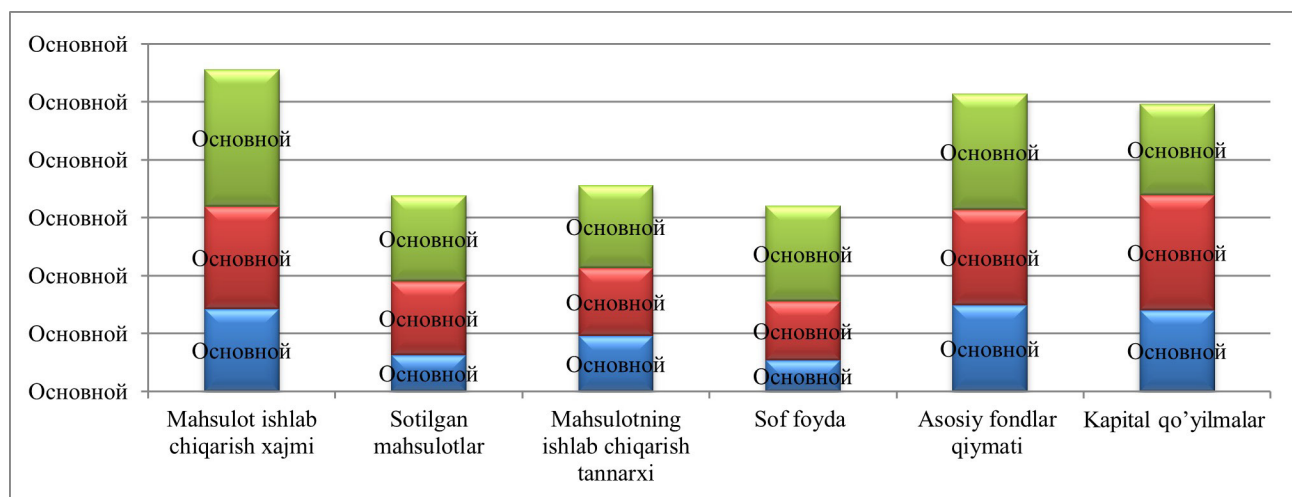
“ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasining asosiy iqtisodiy ko’rsatkichlarining tahlilidan ko’rinib turibdiki, mahsulot ishlab chiqarish hajmi 2021-yilda 28477 mln. so’mni, 2022-yilda 35426 mln. so’mni, 2021-yilda 47251 mln. so’mni tashkil qilgan. 2021-yilda 2021-yilga nisbatan bu ko’rsatkich 165,9 % ga oshgan. Sotilgan mahsulotlar esa 2021-yilda 12690 mln. so’mni, 2022-yilda 25204 mln. so’mni, 2021-yilda 29729 mln. so’mlik summani tashkil qilgan. 2021-yilda 2021-yilga nisbatan bu ko’rsatkich 2,3 martaga oshgan. Mahsulotning ishlab chiqarish tannarxi 2021-yilda 1916,4 mln. so’mni, 2022-yilda 2348,0 mln. so’mni, 2021-yilda 28548 mln. so’mni tashkil qilgan. 2021-yilda 2021-yilga nisbatan bu ko’rsatkich 148,9 %ni tashkil qilgan. Soliq to’langungacha bo’lgan foyda 2021-yilda 35254 mln. so’mga ko’tarilgan, 2021-yilga nisbatan 2,3 martaga oshgan.

2-jadval: "ZETA TEKS" MChJ qo'shma korxonasining asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari

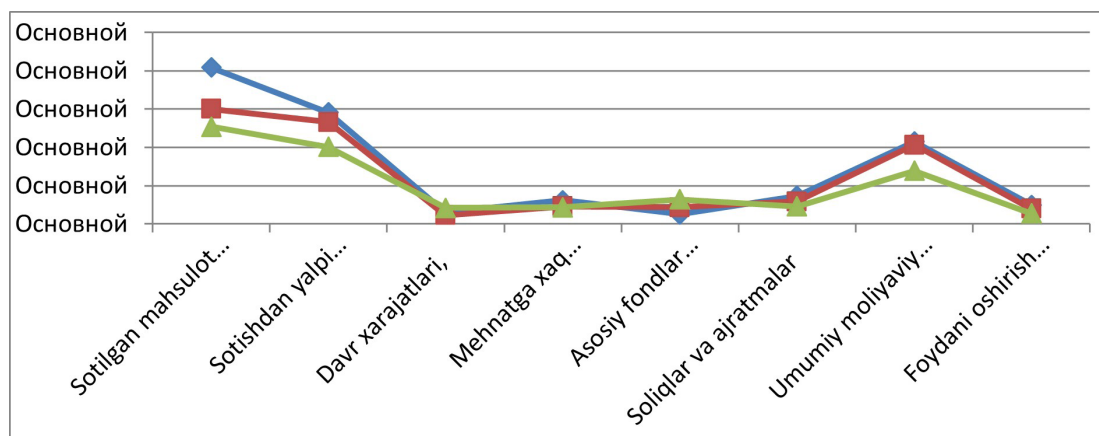
№	Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	2021	2022	2023	2023-yilni 2021-yilga nisbatan % hisobida
1.	Mahsulot ishlab chiqarish hajmi	mln.so'm	28477	35426	47251	165,9
2.	Sotilgan mahsulotlar	mln.so'm	12690	25204	29729	2,3 marta
3.	Mahsulotning ishlab chiqarish tannarxi	mln.so'm	19164	23480	28548	148,9
4.	Soliq to'languncha bo'lgan foyda	mln.so'm	13196	23321	35254	2,7 marta
5.	Sof foyda	mln.so'm	10740	20328	32935	3 marta
6.	Asosiy fondlar qiymati	mln.so'm	4975	5306	5985	120,3
7.	Kapital qo'yilmalar	mln.so'm	38134	39603	31571	82,8
8.	Ishchi – xodimlar soni	kishi	135	145	150	111,1
9.	Shu jumladan, sanoat ishlab chiqarish xodimlari	kishi	120	130	135	112,5
10.	O'rtacha ish haqi	so'm	210500	320700	484000	2,3 marta

"ZETA TEKS" MChJ qo'shma korxonasining yuqoridagi asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari ma'lumotlarini diagramma ko'rinishida ko'rib chiqamiz (1-diagramma).

1-diagramma: "ZETA TEKS" MChJ qo'shma korxonasining asosiy iqtisodiy ko'rsatkichlari

Xulosa qilib shuni aytishimiz mumkinki, korxonaning 3 yillik daromadlar va xarajatlar balansi ko'rsatkichlari yildan yilga oshib bormoqda, bunda korxonada menejerining hissi juda kattadir. Korxonada boshqaruv tizimini yaxshi yo'lga qo'yib, samarali boshqaruvni olib borilsa, korxonada doim ijobiy natijalarga erishadi.

2-diagramma: "ZETA TEKS" MChJ qo'shma korxonasining daromadlar va xarajatlar balansi

“ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasi ma’lumotlari asosida moliyaviy koeffitsiyentlari tahlilini 3-dia-gramma ma’lumotlaridan ko’rib chiqib, jamiyatining moliyaviy ahvoriga to’g’ri baho berish uchun buxgalteriya balansiga asoslangan holda moliyaviy koeffitsiyentlardan foydalanib kuzatamiz. Bunda aylanma aktivlar 2021-yil 1073,8 mln. so’m, 2022-yil 1753,1 mln. so’mni 2021-yil 1259,9 mln. so’mni tashkil etgan va 2021-yil 2021-yilga nisbati 117 % ga ko’paygan. Majburiyatlarni shu tarzda ko’rib chiqamiz, korxonaning moliyaviy ahvoli o’zgarish holatiga ega ekanligidan dalolat beradi.

O’z mablag’lari manballari 2021-yilda 2076,3 mln. so’mni, 2022-yil 2240,1 mln. so’mni, 2021-yilda 2092,4 mln. so’mni tashkil qilgan, 2021-yilda 2021-yilga nisbatan 100 % ga o’sgan. Shu bilan birga balans aktivi yoki passivi yakuni ham 2021-yilda 2021-yilga nisbatan 108 % ga oshgan.

Uzoq muddatli aktivlar 2021 yilga 1394,2 mln. so’mni tashkil qilmoqda. Uzoq muddatli aktivlar 2021-yilda 1378,8 mln. so’mni, 2022 yilda 1396,6 mln. so’mni tashkil qilgan. 2021-yilda 2021-yilga nisbatan 101 % ga o’sgan.

“ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasi xodimlar soni 2021-yilda 135 kishini, 2022-yilda 145 kishini va 2021-yilda 150 kishini tashkil qilgan. Bu ko’rsatkich orqali biz 2021 -yilga nisbatan 2021-yilda 111,2 % ga, 2022-yilda 103,1 % ga xodimlar soni ko’payganligini ko’ramiz. Shu bilan birga asosiy ishlab chiqarish xodimlari ham 2021-yilda 120 kishini, 2022-yilda 130 kishini, 2021-yilda 135 kishini tashkil qilgan, har yili 5 nafar kishiga ko’paygan.

X U L O S A (DISCUSSION)

- 2023-yilda korxonada mavjud ishlab chiqarish liniyalari bo’yicha trikotaj matolarini to’q ranglarga faol bo’yash hajmi 210000 kg, to’q ranglarga to’g’ridan to’g’ri bo’yash 157500 kg, gul bosish 142500 kg, to’g’ridan-to’g’ri o’rtacha o’rtacha bo’yash 105000 kg, ochiq ranglarga faol bo’yash hajmi 90000kg, qaynatish ishlarining hajmi 30000 kg, oqartirish 150000 kg ni tashkil etgan.
- “ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasi asosiy iqtisodiy ko’rsatkichlarining tahlilidan ko’rinib turibdiki, mahsulot ishlab chiqarish hajmi 2017-yilda 28477 mln. so’mni, 2022-yilda 35426 mln. so’mni, 2023-yilda 47251 mln. so’mni tashkil qilgan. 2023-yilda 2021-yilga nisbatan bu ko’rsatkich 165,9 % ga oshgan. Sotilgan mahsulotlar esa 2021-yilda 12690 mln. so’mni, 2022-yilda 25204 mln. so’mni, 2023-yilda 29729 mln. so’mlik summani tashkil qilgan. 2023-yilda 2021-yilga nisbatan bu ko’rsatkich 2,3 martaga oshgan.
- “ZETA TEKS” MChJ qo’shma korxonasi xodimlar soni 2021-yilda 135 kishini, 2022-yilda 145 kishini va 2023-yilda 150 kishini tashkil qilgan. Bu ko’rsatkich orqali biz 2021-yilga nisbatan 2023-yilda 111,2 % ga, 2018-yilda 103,1 % ga xodimlar soni ko’payganligini ko’ramiz. Shu bilan birga asosiy ishlab chiqarish xodimlari ham 2021-yilda 120 kishini, 2022-yilda 130 kishini, 2023-yilda 135 kishini tashkil qilgan, har yili 5 nafar kishiga ko’paygan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- DJURABAEV O. Formation of model beekeeping facilities and modernized interindustrial communications in human bearing management //Архив научных исследований. – 2020. – №. 11.
- Djurabaev O. Methods of the process approach in management and determination of the criterion of technological efficiency of beekeeping farms: methods of the process approach in management and determination of the criterion of technological efficiency of beekeeping farms // Archive of scientific research. – 2021. – T. 1. – No. 1.
- Saidov M. Increasing Management Efficiency in The Electricity Sector of Uzbekistan //The 5th International Conference on Future Networks & Distributed Systems. – 2021. – C. 343-347.
- Saidov M. S. Analysis of the economic activities of natural monopoly organizations //Инвестиции, градостроительство, недвижимость как драйверы социально-экономического развития территории и повышения качества жизни населения. – 2022. – С. 74-79.
- Munira A. Analysis methods of the factors influencing on consumer market //Бюллетень науки и практики. – 2018. – Т. 4. – №. 2. – С. 276-282.
- Shanazarova G. Features of innovative management strategy of the automotive industry of Uzbekistan //Архив научных исследований. – 2019.\
- Yaхуауева I. Енгил саноат корхоналарида маҳсулот рақобатбардошлигини ошириш йўналишлари //Архив научных исследований. – 2019.

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Jtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

